

Eduskunnan talousvaliokunta (TaV)
valiokuntakanslian sihteeri Nina Moisio

TaV@eduskunta.fi

VN/6636/2018

KAA 11/2019 Lakialoite F2 ja F3 luokkiin kuuluvien pyroteknisten tuotteiden käytön rajoittamiseksi

Ilotulittamiseen liittyvä sääntely on olemassa, kuluttajien lain noudattamisessa on korjattavaa

Finanssiala ry (FA) edustaa lausunnossa suomalaisia vahinkovakuutusyhtiöitä. FA:n lausunnossa otetaan kantaa asioihin, jotka liittyvät omaisuus- ja henkilövakuuttamiseen. Käytännössä on kyse palovahingoista ja palo- ja silmävammoista.

Valtioneuvoston asetuksessa (719/2015) pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta nämä tuotteet määritellään seuraavasti:

- luokka F2: ilotulitteet, jotka aiheuttavat vähäisen vaaran ja ovat melu tasoltaan vähäisiä ja jotka on tarkoitettu käytettäväksi ulkotiloissa rajatulla alueella;
- luokka F3: ilotulitteet, jotka aiheuttavat keskitasoisien vaaran ja on tarkoitettu käytettäväksi ulkotiloissa laajoilla avoimilla alueilla ja joiden melutaso ei haittaa ihmisten terveyttä.
- luokka F4: ilotulitteet, jotka aiheuttavat suuren vaaran ja on tarkoitettu pelkästään asiantuntijoiden käyttöön ja joita yleisesti nimitetään ammattikäyttöön tarkoitetuiksi ilotulitteiksi ja joiden melutaso ei haittaa ihmisten terveyttä.

Nyt kansalaisaloitteessa esitetään siis luokkien F2 ja F3 kieltämistä kuluttajilta. Käyttöön jäisi siis vielä F1- ja P1-luokka eli harmittomat suihkut ja paukut.

Nämä määritellään:

- luokka F1: ilotulitteet, jotka aiheuttavat erittäin vähäisen vaaran ja ovat melutasoltaan merkityksettömiä ja jotka on tarkoitettu käytettäväksi rajatulla alueella tai asuinrakennuksissa;
- luokka P1: muut pyrotekniset tuotteet kuin ilotulitukset ja teattereissa käytettävät pyrotekniset tuotteet, jotka aiheuttavat vähäisen vaaran;

Tänä päivänä Tukes valvoo Suomessa myynnissä olevien ilotulitteiden turvallisuutta ja vaatimustenmukaisuutta. Ilotulitteiden käyttöä valvovat poliisit ja myyntiä pelastusviranomaiset. Rajavalvonnasta vastaa Tulli.

Tuotteiden tulee muun muassa olla CE-merkittyjä ja vaarallisiksi todetut ilotulitteet vedetään markkinoilta. Myyntipisteiden turvallisuusasiat sekä ilotulitteiden myynti- ja käyttöaika on säädetty lailla. Ilotulitteita ei saa myydä eikä luovuttaa alle 18 vuotiaalle. Suojalasiat ovat pakollisia ilotulitteen käyttäjälle ja muillekin suositeltavia.

Valvova viranomainen Tukes varoittaa säännöllisesti ennen Uutta vuotta ilotulitteiden laittomasta tilaamisesta ulkomailta. Pohdittavaksi tulee, lisääntykö ilotulitteiden laitontuonti ja lisääntyvätkö vai vähenevätkö vahingot, mikäli laillinen hankinta ei ole mahdollista. Samoin voi pohtia lisääntykö ilotulitteiden kotivalmistus vai ei, ja toisaalta käytetäänkö ilotulittamisen korvikkeena vaikka hätäraketteja.

Ilotulitteiden aiheuttamista vahingoista seuraa Uudenvuoden päivinä palokunnille noin sata hälytysajoa. Pelastusopiston selvityksen mukaan noin puolet näistä johtuu roskisten tulipaloista. Varsinaista säännöllistä merkittävää vuosittaista vakuutuskorvausmenoa ei ole havaittu kustannusten ollessa enemmän kymppitonnesa kuin satoja tuhansia euroja vuodessa. Toki yksittäinen iso rakennuspallo voi johtaa satojen tuhansien korvausmenoon. Näitä tapahtuu joitakin vuosikymmenessä.

Pelastusalan tilaston mukaan vuosittaisesta noin 5 000 rakennuspalosta yli 10 paloa liittyy ilotulitteisiin. Näistä muutama ajoittuu uudenvuoden aikaan (31.12. klo 18.00-01.01. klo 06.00).

Silmävammoja, jotka vaativat sairaalahoitoa on ollut viime vuosina kymmenen kappaleen molemmin puolin vuoden vaihdetta kohti. Lasku kymmenen vuoden takaisista ennätysvuosista, jolloin vahinkojen määrä lähestyi viittäkymmentä, on ollut merkittävä. Syy tähän on muun muassa siinä, että vaarallisimmat tuotteet on poistettu markkinoilta ja suojalasiat on säädetty pakollisiksi.

Huomattavaa vammoissa on se, että vähintään puolet vammautuneista on ollut ilman lain edellyttämiä suojalaseja. Niin ikään suuri osa vammautuneista on alaikäisiä, jotka itse ilotulitetta käytettyään tai ilotulitusta katsoessaan ovat vammautuneet. Lain mukaan ilotulitteita ei saa luovuttaa alaikäisille.

Edellä mainitusta poiketen vuodenvaihde 2021-2022 oli huono, sillä silmävammoja oli 20 henkilöllä. Heistä 19 ei käyttänyt suojalaseja. Kolmasosa vammautuneista oli lapsia ja yleisöksi luonnehdittuja henkilöitä oli noin puolet. Lähde: Tero Kivelä / HUS.

Palovahinkojen sekä palo- ja silmävammojen kannalta voidaan katsoa, että nykyinen lainsäädäntö on kohtuullisen riittävä, mikäli sitä noudatetaan. Tukes valvoo Suomessa myynnissä olevien ilotulitteiden turvallisuutta ja vaatimustenmukaisuutta. Ilotulitteiden käyttöä valvovat poliisit ja myyntiä pelastusviranomaiset. Rajavalvonnasta vastaa Tulli.

Heikoin lenkki on kuluttaja tai katsoja, joka ei käytä suojalaseja ja henkilö, joka luovuttaa ilotulitteita alaikäisille. Lakia noudattamalla vahingot olisivat vähäisemmät.

Ilotulitejätteet sisältävät vielä nykyisin ei-maatuvia rakenneosia. Vakuutusalan tukee osaltaan ekologista kestävyttä.

Kansalaisaloite on jätetty vuonna 2019 ja se herätti runsaasti keskustelua. Kuluneiden vuosien aikana eri tahoilla on ollut mahdollista reagoida silloin esiin otettuihin asioihin.

Kansalaisaloitteessa esitetyistä havainnoista ja johtopäätöksistä on hyvä teettää ulkopuolisen arvioijan tekemä tilannekuva, jolloin mahdollinen sääntely on oikein kohdentuvaa, toimivaa, johdonmukaista ja ymmärrettävää.

Finanssiala ry
Taina Ahvenjärvi